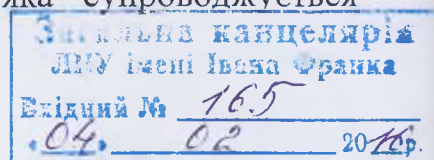

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата економічних наук, доцента
Грудзевича Ярослава Васильовича
на дисертаційну роботу Паньків Христини Петрівни
“Фінансовий механізм капіталізації банків в Україні”,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит
у спеціалізовану вчену раду Д 35.051.01
Львівського національного університету імені Івана Франка

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Побудова економічно незалежної держави потребує радикальних реформ, в тому числі і в банківській сфері, становлення якої розпочалося на початку 90-х років ХХ століття із розробки нормативно правового забезпечення і прийняття Закону України «Про банки та банківську діяльність». Банківська система за двадцять чотири роки свого розвитку пройшла шлях, який банківські системи інших країн проходили століттями. Незважаючи на те, що в основному за весь період свого становлення і розвитку вона адекватна розвитку економіки країни, в банківській системі є багато невирішених проблем, зокрема одна із них – це забезпечення необхідного рівня її капіталізації. Ця проблема не є безпідставною, оскільки існуюча конкуренція посилює розрив між найбільшими, великими та малими банками. Нерівномірність доступу до ресурсів, бажання підвищити дохідність банківської діяльності, іноді приводить до штучного завищення рівня капіталізації та підтримання її відповідно до встановлених Національним банком України нормативів.

Особливо ця проблема загострилася під час світової фінансової кризи (2008-2010 р.р.) та під час кризи банківської системи України у 2014-2015 р.р. Ці кризи, сколихнувши вітчизняну банківську систему, засвідчили неефективність механізму управління капіталом та ліквідністю банків, що не передбачало такого різкого погіршення ситуації, яка супроводжується

втратою довіри клієнтів та значним відпливом капіталів з банківської системи, що однозначно лише підтвердило необхідність детального аналізу та визначення напрямів удосконалення управління достатністю капіталу вітчизняних банків.

Управління капіталом вітчизняних банків в сучасних умовах господарювання перебуває на етапі формування і стикається з труднощами, пов'язаними з невідповідністю економічних реформ сучасним реаліям, недосконалістю та частою зміною нормативно-правової бази, нерозвиненістю ринку капіталу тощо. За таких умов виникає потреба розробки принципово нових методів управління фінансовим механізмом капіталізації банків, перегляду вже існуючих методів і їх оцінки.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що тема дисертаційного дослідження Паньків Х.П. «Фінансовий механізм капіталізації банків в Україні», метою якого є розроблення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні в умовах інтеграції у світове фінансове середовище є надзвичайно важливою, своєчасною та актуальною.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ознайомлення зі змістом дисертації та автореферату дозволяє констатувати глибину розроблення автором досліджуваної проблематики та свідчить про уміння формулювати окремі логічні висновки і пропозиції. Дисертація має логічну структурну побудову, її зміст повною мірою розкриває тему наукового дослідження та містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розвивають та поглиблюють теоретичні положення та прикладні рекомендації удосконалення фінансового механізму капіталізації банків в Україні в сучасних умовах господарювання. Наведені пропозиції є конкретними,

стосуються управління рівнем капіталізації банків на основі оптимізації управління витратами банку та здійснення реорганізаційних перетворень банків, відзначаються науковою новизною й свідчать про внесок автора у розвиток теорії та практики механізмів підвищення рівня капіталізації банків шляхом їхнього групування і застосування властивій тільки цій групі заходів обов'язкового характеру із докапіталізації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується опрацюванням значного обсягу наукових, монографічних джерел, законодавчих та нормативно-правових актів, масиву статистичних матеріалів НБУ, АУБ та НАБУ, фінансової звітності банків України, власними розрахунками автора.

Сутність отриманих наукових результатів дисертаційного дослідження Паньків Х.П. є авторською розробкою щодо розв'язання актуальних проблем. Теоретичною і методологічною основою роботи є як загальнонаукові, так і спеціальні методи пізнання економічних процесів, класичні положення теорії фінансів, праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених і практиків у сфері економіки, фінансів та банківської справи. Автором враховані, науково оброблені і опубліковані результати наукових досліджень вітчизняних та закордонних учених з проблеми, що досліджувалась у дисертації.

Сформульована мета та поставлені завдання повністю досягнуті у ході дослідження та відображені у рукописі дисертації, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів та у загальних висновках дисертації, що виносяться на захист.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується коректним застосуванням методів наукового дослідження, зокрема, методів наукової абстракції, індукції, дедукції, логічного та кореляційного аналізу, математичного моделювання, групування і порівняння, синтезу, а також графічного і табличного методу.

Наукове значення та новизна дисертації

Дисертаційна робота Паньків Х.П. містить важливі теоретичні та науково-методичні положення, які характеризуються науковою новизною. Серед основних наукових результатів, які становлять особистий внесок дисертанта, мають певний рівень наукової новизни та стали теоретичною основою вирішеної у дослідженні наукової проблеми недостатнього рівня капіталізації банківської системи в умовах соціально-економічних трансформацій, можна виділити наступні:

– заслуговує уваги положення дисертаційної роботи щодо удосконалення теоретичних підходів до тлумачення сутності таких понять як “банківський капітал”, яке, на відміну від інших, поєднує у собі такі характеристики як власність, право користування, покриття ризиків та мету використання (с. 18); “капіталізація банку”, яке, на відміну від наявних, наголошує на сукупності фінансово-економічних відносин, спрямованих на нарощення власного капіталу (с. 21); “фінансовий механізм капіталізації банку”, яке, на відміну від існуючих, відображає механізм взаємодії складових компонентів фінансового механізму капіталізації банків та його реалізацію з метою оптимізації величини капіталу банків (с. 25, 32);

– важливе теоретичне значення має також удосконалення класифікації видів капіталізації банків на ринкову, дохідну, регулятивну та протекційну, що дає можливість врахувати за результатами оцінки вартості капіталу вимоги ринку та інтереси його учасників (с. 53);

– удосконалення теоретико-методичного підходу до управління рівнем капіталізації банків за допомогою механізму оптимізації управління витратами банку, що дасть змогу за рахунок зменшення витрат збільшити величину нерозподіленого прибутку та спрямувати його на докапіталізацію (с. 148-152);

– удосконалення теоретичного обґрунтування альтернативних сценаріїв банківських об’єднань за часткою власного капіталу банку у загальній величині капіталу банківської системи, що за рахунок здійснення

реорганізаційних перетворень великих, середніх та малих банків дає можливість вирішення питання збільшення рівня капіталізації окремих банків (с. 154-155);

– удосконалення наукового підходу щодо підвищення рівня капіталізації банків, який полягає у групуванні банків на: 1) фінансово стійкі та надійні, 2) проблемні, 3) неплатоспроможні та 4) безнадійні (нежиттєздатні) банки, і застосування обов'язкових вимог із докапіталізації властивій тільки цій групі дає змогу відкрити додаткові джерела фінансування капіталізації банків (с. 172-175);

– подальший розвиток систематизації індикаторів процесу та аналізу рівня капіталізації банків за оцінкою адекватності та залежності банківського капіталу від фінансових показників діяльності й ефективності використання ресурсів, що даватиме можливість не лише оцінити фінансовий стан банківських установ, але виявляти та усувати проблеми на ранніх стадіях їхнього виникнення (с. 54-55);

– подальший розвиток періодизації розвитку ринку злиття і поглинання та входження іноземного капіталу в банківську систему, що дає змогу на кожному етапі оцінити роль іноземного капіталу і процесів консолідації у забезпеченні капіталізації банків в Україні (с. 109-113).

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи в опублікованих працях та авторефераті

Основні положення наукового дослідження Паньків Х.П., отримані результати, висновки та рекомендації достатньо повно відображені в 21 науковій праці загальним обсягом 9,48 д.а., з яких 9 статей у фахових виданнях (6,00 д.а.) та 2 статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз (1,36 д.а.). Результати дослідження пройшли обговорення на 10 всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Науковий матеріал, що викладений в авторефераті, повністю відображає зміст дисертаційної роботи, одержані наукові результати та висновки.

Автореферат у повній мірі розкриває основні наукові результати отримані дисертантом у процесі дослідження, а також ступінь новизни розробок і рекомендації щодо можливостей практичного застосування одержаних результатів наукового дослідження.

Теоретична цінність та практична значимість результатів дослідження для науки і практики

У дисертації на основі узагальнення теоретичних і прикладних досліджень сформульовані пропозиції та обґрунтовані практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового механізму капіталізації банків в Україні.

Основні положення дисертаційної роботи пройшли апробацію в ряді банків Львівської області, зокрема:

- ПАТ АКБ “Львів” при визначенні ринкової вартості капіталу та рекомендації щодо побудови системи показників аналізу капіталу банків (довідка №166/1-01 від 19.02.2015);
- ПАТ “ОКСІ БАНК” в частині пропозицій щодо розроблення стратегії управління витратами банку (довідка №1000-199 від 19.02.2015);
- ПАТ “КРЕДОБАНК” що стосується оцінки кредитоспроможності позичальника (довідка №20-2200/15 від 04.03.2015);
- Управлінні НБУ у Львівській області в частині підвищення рівня капіталізації банків України за рахунок конвертації депозитів у привілейовані акції банків, а також утворення банківських об’єднань шляхом здійснення реорганізаційних перетворень (довідка №22-017/1831 від 10.04.2015).

Положення дисертації також використовуються у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін: „Фінанси”, „Гроші і кредит”, „Центральний банк і грошово-кредитна політика”, „Банківська система” та „Банківські операції” (довідка №429-Н від 03.02.2015);

Дисертаційна робота виконувалася у рамках науково-дослідної роботи кафедри Фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка за напрямом «Фінансові стратегії розвитку економіки України» (реєстраційний номер 0112U004029), у межах якої проведено теоретичне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового механізму капіталізації банків.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Разом з тим не можна не відзначити окремі дискусійні положення та зауваження, що полягають в наступному:

1. Позитивно характеризуючи проведений аналіз у параграфі 1.1, відведений найбільш поширеним банківським ризикам і ризикам, що виокремлює Національний банк України, а також побудову їхньої ієрархії в піраміді банківських ризиків (с. 31-33), варто зазначити, що його необхідно було б доповнити і розвинути ризиками чисто економічними, соціально-політичної ситуації або зовнішніми та внутрішніми.
2. Відзначаючи високий рівень наукового дослідження, зауважимо, що у пункті 1.3 дисертаційної роботи «Інституційне середовище регулювання фінансового механізму капіталізації банків» необхідно було більше уваги приділити аналізу запровадження Опор Базель II щодо фактичної оцінки їхнього виконання (с. 63-64).
3. У третьому розділі дисертаційної роботи (п. 3.1) автор пропонує заохочення підвищення рівня капіталізації з боку Національного банку України та на рівні банку, що включає в себе методи стимулювання нарощення власного капіталу (с. 157-158), однак недостатньо конкретизованими є механізми реалізації цих методів.
4. Запропонований автором підхід щодо підвищення рівня капіталізації банків, за результатами якого виділено чотири групи банків (с. 172-174) підлягає сумніву на предмет достовірності та його практичного

застосування в ринкових реаліях та потребує проведення статистичного аналізу даних офіційної звітності банківських установ щодо необхідності та доцільності такого впровадження.

5. В роботі варто було б визначити функції окремих інституцій в реалізації задач фінансового механізму капіталізації банків в Україні, зокрема, роль Національного банку України, Міністерства фінансів України, комерційних банків тощо.
6. Заслуговує на увагу подальше удосконалення пропозицій щодо капіталізації банків за рахунок конвертації депозитів у привілейовані акції (стр. 173-174). Проте у схемі, що запропонована автором є ряд слабких місць, які потребують серйозного доопрацювання, а саме:
 - внесення змін в законодавство;
 - отримання згоди вкладників;
 - отримання згоди учасників істотної участі банку, які при цих операціях можуть втратити одноосібний вплив на діяльність банку.

Однак висловлені зауваження ніяк не применшують значимість дисертаційного дослідження, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Паньків Х.П., а лише мають дискусійний характер і відкривають напрями подальшої наукової роботи дисертанта.

Відповідність роботи вимогам МОН України

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності до норм і правил МОН України, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою автора та характеризується достатньо високим науково-теоретичним рівнем. Робота складається зі вступу, трьох розділів, переліку використаних джерел та додатків. Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає визначеним МОН України стандартам.

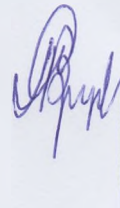
Загальний висновок

Результати проведеного наукового дослідження дозволяють зробити висновок, що дисертаційна робота Паньків Христини Петрівни на тему: “Фінансовий механізм капіталізації банків в Україні” є оригінальною науковою працею, що характеризується комплексністю підходів і самостійністю виконання, єдністю та логікою викладення, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають суттєве значення для розвитку економічної науки та практики. Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження.

За оформленням, змістом, важливістю і глибиною вирішення наукових проблем дисертаційна робота відповідає чинним вимогам, що викладені у пп. 9, 11 та 12 постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 №567 “Про затвердження порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, а її автор – Паньків Христина Петрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

професор кафедри банківської справи
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ “Університет банківської справи”
кандидат економічних наук, доцент,

Я.В. Грудзевич

Підпис професора кафедри банківської справи,
к.е.н., доцента Грудзевича Я. В. засвідчую
Заступник директора
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ “Університет банківської справи”
к.е.н., доцент

Г.Г. Голуб